

Datum 2020-09-25
Dokumenttyp Yttrande
Diarienummer 2020/0093
Ert diarienummer Fi2020/00647/K
Handläggare Jessica Dahlbäck

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget (SOU 2020:8)

Myndigheten för delaktighet arbetar för ett samhälle där alla kan vara delaktiga, oavsett funktionsförmåga. Myndigheten för delaktighet lämnar följande yttrande.

Myndighetens synpunkter

Myndigheten för delaktighet (MFD) är en kunskapsmyndighet som arbetar med att främja genomförandet av funktionshinderspolitiken på alla nivåer i samhället. MFD har därför valt att endast kommentera några av utredningens förslag som vi bedömer hänger samman med vårt uppdrag.

Utredningen har på flera punkter belyst områden inom den kommunala verksamheten som har särskilt stor betydelse för personer med funktionsnedsättning i alla åldrar. MFD anser dock att frågor som berör kommunal hälso- och sjukvård samt socialtjänst har fått ett oproportionerligt begränsat utrymme i betänkandet. De är områden som har en särskilt avgörande betydelse för många kommuninvånarens förutsättning att leva ett tryggt och självständigt liv och att vara delaktiga i andra delar av samhället.

Strategisk samverkan (avsnitt 20.1.1)

MFD delar utredningens bedömning att strategisk samverkan mellan kommuner kan skapa betydligt bättre förutsättningar att säkerställa kvalitet, driftssäkerhet samt likvärdighet mellan kommuner av olika storlek och med skiftande förutsättningar. Detta har sannolikt särskilt stor betydelse för kommuninvånare som har ett omfattande behov och som är beroende av stöd från kommunen i sin vardag. MFD ser att det finns flera ansvars- och kompetensområden med särskild betydelse för personer med funktionsnedsättning i olika åldrar som skulle kunna gynnas av ett förstärkt och utökat kommunsamarbete. Ett sådant exempel är att även personer med mycket omfattande stödbehov ska ha möjlighet att fritt och självständigt

kunna röra sig över kommungränsen för arbete, boende eller rekreation. Ett annat exempel är att genom ökad strategisk samverkan kunna utveckla och tillhandahålla digitala stöd och lösningar som kan öka såväl kvalitet och trygghet för den enskilde som att öka självbestämmande och personligt oberoende.

Försöksverksamhet (avsnitt 20.1.2)

MFD anser att förslaget om försöksverksamhet är intressant. MFD anser dock att det behöver föregås av en betydligt bredare analys för att säkerställa verktyg som garanterar kvalitet, rättigheter och likvärdighet för alla kommuninvånare – det som idag nationell reglering syftar till att göra. Med rätt styrning som säkerställer ovanstående tror dock MFD att en försöksverksamhet skulle kunna ha förutsättningar att öppna upp för betydligt fler innovativa, flexibla och träffsäkra lösningar för personer med funktionsnedsättning än vad nuvarande system gör.

En statsbidragsprincip (avsnitt 20.3.1)

MFD delar utredningens bedömning att det finns en problematik kring riktade statsbidrag i flera avseenden. Många riktade statsbidrag syftar till att skapa förutsättningar som kräver både långsiktighet och lokal anpassning. Kortsiktighet i bidragsgivningen, svårhanterade bidrags- och redovisningskriterier i kombination med gällande budgetregler kan dock bidra till att effekt, träffsäkerhet och mer långsiktig utveckling inte uppnås eller kommer till stånd. MFD vill dock framhålla att det även fortsättningsvis krävs styrmedel för att säkerställa att hela det offentliga systemet är och upplevs som relevant, likvärdigt och utvecklingsbenäget. Inte minst gäller det nationellt identifierade utmaningar inom olika områden. Det kan exempelvis röra en ökad tydlighet kring rättigheter för en specifik målgrupp, exempelvis barn eller personer med funktionsnedsättning. Det kan också röra stora samhällsutmaningar såsom våld i nära relationer, ekonomisk utsatthet eller grupper som står långt från arbetsmarknaden. Det kan även handla om internationella åtaganden inom området för mänskliga rättigheter, miljö och socialt hållbar utveckling. Riktade statsbidrag är idag bland annat ett sätt att stimulera utveckling kring frågor som inte är direkt reglerade i lag men där kommunerna har ett strategiskt och särskilt ansvar att bidra till genomförande. Dessa frågor har stor betydelse för upplevelsen av och förtroendet för en demokratiskt förankrad och relevant offentlig verksamhet. MFD anser att utredningen inte på ett tillfredsställande sätt har belyst och föreslagit alternativa åtgärder kring styrningen av detta i sina förslag.

Kompetensförsörjning (avsnitt 20.4.1)

MFD delar utredningens bedömning att regeringen bör ta initiativ till generella åtgärder på nationell nivå som bidrar till rekryteringen till tjänster inom kommunens verksamhetsområden. Kommunerna har en särskild roll att stödja grupper som står långt från arbetsmarknaden in i en försörjning. MFD anser emellertid att nuvarande organisation i arbetsmarknadspolitiken inte fullt ut har lyckats med uppdraget att stödja grupper som står långt från arbetsmarknaden och ser att en verksamhet med ett kommunalt huvudmannaskap skulle kunna vara en del i lösningen. MFD anser därför att denna fråga bör vidare belysas i arbetet med en reformerad arbetsförmedling. I detta arbete är det viktigt att ta tillvara de erfarenheter och goda exempel som finns från olika projekt, såsom SKR:s satsning Fler vägar in – Breddad rekrytering. MFD vill dock understryka att en sådan kommunal verksamhet behöver utgå från bästa tillgängliga kunskap, omfatta jämlika kompetenskrav och organisation samt utgå från individens och arbetsgivares varierande behov. En sådan verksamhet behöver därför organiseras och styras så att den skapar jämlika rättigheter och möjligheter samt likvärdighet i stöd över hela landet.

Förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte (avsnitt 20.5.1)

MFD delar utredningens bedömning att staten bör ta ett långsiktigt ansvar för att etablera en förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte som kommunerna kan ansluta sig till. Ett sådant arbete skulle också kunna bidra till att säkerställa att den kommunala förvaltningen i sina olika delar på ett betydligt bättre sätt än idag skulle bli tillgängligt för fler, däribland personer med funktionsnedsättning. Detta skulle kunna omfatta såväl kommuninvånarna som mottagare av kommunens verksamhet som förtroendevalda och anställda med funktionsnedsättning.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), sektionschef Magnus Lagercrantz och utredare Jessica Dahlbäck (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

Malin Ekman Aldén